

**ROZHOVOR S LOZANKOU PEJČEVOU,
ŘEDITELKOU ÚSTAVU ETNOLOGIE A FOLKLORISTIKY
S ETNOGRAFICKÝM MUZEEM BULHARSKÉ AKADEMIE VĚD,
A JEJÍM ZÁSTUPCEM VLADIMIREM PENČEVEM**

Otázky pokládala
BARBORA MACHOVÁ

Prof. Lozanka Pejčeva, DrSc.

Vystudovala hudební vědu na Akademii múzických umění Pančo Vladerov v Sofii. V Bulharské akademii věd, v bývalém oddělení hudebního a tanečního folkloru Ústavu folkloru působí od roku 1987, od roku 2010 jako ředitelka nového Ústavu etnologie a folkloristiky s Etnografickým muzeem. Mezi její vědecké zájmy patří tradiční lidová hudba v Bulharsku a její podoby v současnosti, romská hudba, vlivy globalizačních procesů a médií na lidovou hudbu, folklorismus. Od roku 1990 přednáší etnomuzikologii na univerzitách a konzervatořích po celém Bulharsku. Je autorkou monografie *Mezi vesnicí a vesmírem: tradiční lidová hudba Bulharska v nové době* (2008) a dalších.

Doc. Vladimír Penčev

Vystudoval slavistiku a bohemistiku na Univerzitě Klimenta Ochridského v Sofii. V Bulharské akademii věd, nejprve v dnes již bývalém Ústavu folkloru působí od roku 1983, od roku 2000 jako vedoucí oddělení slovanského a balkánského folkloru, od roku 2010 jako zástupce ředitele Ústavu etnologie a folkloristiky s Etnografickým muzeem. Věnuje se výzkumu česko-bulharských vztahů v etnologii a folkloristice, výzkumu Bulharů v cizině, slovanských menšin v Bulharsku, etnologii Slovanů. Přednáší na univerzitách v Bulharsku i v České republice. Vydal několik monografií (např. *Paralax v zrcadle. Češi a Slováci v Bulharsku, Bulhaři v Česku – 2001*), některé jeho studie vyšly i v češtině. Je předsedou sdružení bulharských bohemistů Bohemia klub.

Minulý rok se v Bulharsku změnila institucionální organizace etnologie. Mohli byste krátce vysvětlit, co se stalo a jak se podle vašeho názoru bude situace dále vyvíjet?

V. P.: Situace v etnologii a folkloristice je podřízena politicko-společenským tendencím. Současná vláda zavedla maximální úsporná opatření, jejichž součástí je také trvalé snižování rozpočtu Bulharské akademie věd. Podle vládních nařízení proběhla minulý rok reforma, která značně snížila počet jednotlivých akademických ústavů [*sloučením, ne rušením – pozn. B. M.*]. Počet ústavů se snížil ze 63 nebo 64 před reformou na 42 v současnosti. Podle mého názoru tento postup není správný, bylo třeba hledat nějaký jiný způsob optimalizace vedení a vědecké práce. V rámci této reformy došlo ke sloučení tehdejšího Ústavu folkloru (*Институт за фолклор*) a Etnografického ústavu s muzeem (*Етнографски институт с музей*).

L. P.: Přestože existovaly i ústavy, kterým tato strukturální reforma vůbec neprospěla, podle mého názoru je to dobrá reforma, zejména co se týče našich dvou bývalých ústavů. Sloučením, ke kterému došlo 1. července 2010, vznikl nový ústav, Ústav etnologie a folkloristiky s Etnografickým muzeem (*Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей*). Jako během každé reformy, tak i teď se nacházíme v krizové situaci. Dochází k řadě změn, musíme řešit problémy spojené s restrukturalizací, ale naším největším problémem je nedostatek financí, drastické snížení státních dotací pro Akademii.

V. P.: Dotace byly sníženy o celou polovinu!

L. P.: Vláda navíc stále přichází s požadavky na další restriktce, reformy a vylepšení, takže jsme teď v opravdu složité situaci. Pro objasnění současné situace bych se ráda vrátila i do minulosti našeho oboru...

V. P.: Institucionalizace etnologického (etnografického a folkloristického) bádání má v Bulharsku dlouholetou tradici. První etnografickou institucí bylo na počátku 20. století Etnografické muzeum. Po 2. světové válce byl jako součást Bulharské akademie věd založen Etnografický ústav s muzeem. Počátky Ústavu folkloru sahají do roku 1974, kdy jej na základě Kabinetu folkloru Etnografického ústavu založil etnolog Todor Ivanov Živkov.¹ V Bulharsku se rozvíjí také sociální a kulturní antropologie, dosud ale není institucionálně zaštitěná [*kromě Katedry antropologie na soukromé Nové bulharské univerzitě v Sofii – pozn. B. M.*]. V bývalém Ústavu folkloru se řada badatelů zabývala právě antropologickou problematikou, proto jsme před několika lety chtěli antropologii v Bulharsku institucionalizovat

¹ Pouhá shoda jmen s dlouholetým komunistickým vůdcem, tajemníkem Ústředního výboru Komunistické strany Bulharska Todorem Christovem Živkovem. Todor Ivanov Živkov byl významný folklorista, etnolog a antropolog (1938–2001).

(tj. přejmenovat Ústav folkloru na Ústav kulturní antropologie). Nepovolili nám to, protože antropologie se u nás chápe spíše jako interdisciplinární studium, na kterém by se měli podílet vědci z různých vědních oborů, nejen folkloristé a etnologové.

Za posledních dvacet let se v Akademii několikrát propouštělo. Celkově se počet pracovníků redukoval z asi sedmnácti tisíc za socialismu na sedm tisíc v roce 2009. Vědeckých a výzkumných pracovníků jsou dnes čtyři tisíce. V období po roce 1989 stát financoval pouze platy, údržbu budov a provozní náklady. Prostředky na výzkumnou činnost se investovaly jen do oborů, které jsou životně důležité pro celou společnost, jako třeba meteorologie nebo seismologie. Ostatní ústavy získávaly peníze z grantových projektů, což už je dneska také problém, protože Fond vědecké a výzkumné činnosti Ministerstva školství a vědy byl v minulém roce redukován na třetinu. Jedinou šancí jsou teď pro nás evropské nebo jiné mezinárodní projekty. Grantové agentury však stále ještě nepřijímají bulharské vědce nebo instituce jako hlavní řešitele projektu. Jsme na posledním místě v Evropské unii, nedá se nic dělat. Pokud ale žádáme jako účastníci projektu, nemáme problémy. Dalo by se říci, že od minulého roku stát nefinancuje už ani platy zaměstnanců a provozní náklady. Mimochodem platy vědeckých pracovníků v Akademii věd jsou nejnižší v celém Bulharsku.

L. P.: Za socialismu stát vědu financoval výrazně více než po politických změnách v roce 1989. Posledních dvacet let trpí věda v Bulharsku strašným nedostatkem financí, kvůli směšně nízké státní dotaci. Máme tři hlavní zdroje financí: státní rozpočet, grantové projekty a vlastní prostředky z činnosti ústavu. Nejvýznamnějším zdrojem je samozřejmě státní dotace, ale vzhledem k tomu, že je redukována na minimum, má náš ústav opravdu velké problémy. Podíl z HDP, které je v Bulharsku určeno na výdaje na vědu a výzkum, je méně než jedno procento (2008 – 0,49 %).² V Evropě je normální podíl od 1,5 do 2,5 % HDP, podle Lisabonské strategie to mělo být až tři procenta. V Bulharsku mají členové Akademie věd nižší platy než vysokoškolští učitelé, kteří se věnují stejnému oboru. Stále však doufáme, že se situace zlepší, jsme optimisté.

V. P.: Ještě bych doplnil, že na rozdíl od jiných zemí u nás neexistuje státní strategie rozvoje vědy. To znamená, že vláda nezačíná témata, problémy ani úkoly, na kterých by etnologové mohli a měli pracovat. To vede k tomu, že kolegové jsou ochotni pracovat na čemkoliv, jen aby přežili. Výběr témat podléhá trhu, realizujeme takové projekty, které jsou schopné se financovat. Dokonce ani my jako vedení ústavu nemůžeme určovat, na čem se bude pracovat nebo kterým směrem se bude výzkumná činnost ústavu rozvíjet.

² <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsc00001>; http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/R_%26_D_expenditure

Neexistují ani žádné společenské objednávky?

V. P.: Ne. V poslední letech je velice populární romská tematika. Ale výzkumy v této oblasti nejsou ani tak společenské objednávky, jako spíše mezinárodně oblíbené téma.

L. P.: I neziskový sektor tyto výzkumy financuje.

Pracujeme na jedné společenské objednávce, na projektu Ministerstva kultury vázaném na aktivity UNESCO, ve spojení s klíčovým slovním spojením kulturní dědictví. V Ústavu folkloru od roku 2000 sestavujeme rejstřík nemateriálního kulturního dědictví Bulharska. V posledních letech byl tento projekt formulován jako *Národní projekt Živoucí lidské poklady*.

V. P.: To je spíš mezinárodní projekt, jehož deklaraci přijala i bulharská vláda.

L. P.: To je pravda. Za těch pár měsíců, co jsme ve vedení ústavu, jsme ještě řešili jednu objednávku Ministerstva zahraničí – pořádali jsme výstavu o masách a masopustu v Litvě. Ale to jsou jen ojedinělé záležitosti.

V. P.: To se týká výzkumné činnosti i prezentace bulharské lidové kultury u nás i v zahraničí. Jediná pozitivní věc je zájem vlády o Bulhary v zahraničí v posledních letech. Dokonce jsme měli i ministra bez portfeje, který měl tuto problematiku na starosti. Bohužel před měsícem podal demisi kvůli obvinění z korupce. Jeden rok tu tedy byla určitá vládní politika, které jsme se účastnili jako odborníci na etnologické a folkloristické výzkumy bulharských menšin ve světě. Teď by mělo mít tento úkol na starosti Ministerstvo zahraničí, ale já jsem skeptický k názoru, že by nějaká strategie fungovala i nadále.

Vy se studiem Bulharů v zahraničí zabýváte již řadu let. Pracoval jste také v rámci tohoto programu?

V. P.: Ne, já jsem se tímto tématem zabýval dlouho předtím. Ale směle mohu říct, že i díky našim výzkumům a publikacím se o tuto problematiku začala zajímat také vláda. Už to není tabuizovaná tematika.

Proč je v současné době pro bulharskou etnologii tak aktuální výzkum Goranů, slovansky hovořících muslimů, v Kosovu?

V. P.: Nejde jen o Gorany, my se zabýváme všemi bulharskými menšinami v Albánii a v Kosovu. Začínáme je studovat až teď, protože to dříve nebylo možné.

Takže Gorany vlastně považujete za Bulhary.

V. P.: Samozřejmě. I oni se z velké části sami označují za Bulhary. Samozřejmě je to složitá otázka, ale výzkumy ukážou, o co tam jde. Většina Goranů se identifikuje jako Bulhaři, ale ne úplně všichni.

L. P.: S tím nesouhlasím. Podle mého názoru jsou etnicita a identita velmi dynamické procesy, v žádném případě ne neměnné stavy, přestože souvisejí s určitými relativně trvalými znaky (např. jazyk). U lidí, kteří žijí v zahraničí, v různorodém kulturním prostředí, nutně dochází k proměnám identity a etnicity. Cítí se jako příslušníci jedné, druhé nebo třetí skupiny. Ano, toto téma je dnes velmi aktuální. Různým společenstvím, která na Balkáně žijí v hraničních oblastech, budeme zcela jistě věnovat velkou pozornost i v budoucnu. Za minulého režimu jsme byli ve vztahu k našim kolegům z ostatních balkánských zemí hodně uzavřeni. Máme opravdu co dohánět. V posledních dvaceti letech je na celém Balkáně velký zájem o kulturní procesy v malých subetnických i etnických skupinách, které často žijí v hraničních oblastech. Jsou to velice zajímavé a neprobádané procesy, které ústav studuje právě ve spolupráci s etnology z jiných balkánských zemí. Další současnou problematikou jsou pracovní migrace, etnické menšiny na Balkáně jako Vlaši, Romové, Karakačani...

V. P.: Chtěl bych doplnit dvě věci. Za prvé: vnímám velice kladně, že hromadíme fakta a materiál z terénních výzkumů o těchto dosud neprobádaných tématech. Obyvatelé hraničních oblastí byli za socialismu relativně izolováni a nemohli jsme u nich provádět výzkumy ani my, ani kolegové ze sousedních zemí. Za druhé: stále větší pozornost se věnuje určitým etnickým a subetnickým skupinám, které balkánské národy považují za svoji součást. Třeba Karakačani [*řecky mluvící polokočovní pastevcí – pozn. B. M.*], Vlaši, Aromuni... To jsou skupiny, jejichž etnický původ je nejasný a jejichž etnické povědomí a identita byly po řadu let manipulovány z různých stran, politicky i kulturně.

Takže etnický původ jednotlivých skupin je stále aktuální téma.

V. P.: Ano, protože nikdo nemůže říct, kdo to jsou Gagauzové, odkud pocházejí. To samé platí i pro ostatní. Ale teorií existuje samozřejmě celá řada.

Jaká další témata a problémy jsou aktuální v současné bulharské etnologii a folkloristice?

L. P.: Před rokem 1989 v našem oboru převládal etnocentrický přístup. Po roce 1989 se bulharští etnologové začali zajímat i o výzkum etnických menšin žijících v Bulharsku [*Turci, Aromuni, Arméni, Židé, Gagauzové, Tataři – pozn. B. M.*] a o Bulhary v zahraničí. To byla devadesátá léta. Objevilo se klíčové slovo identita, kolem kterého byl nashromážděn úctyhodný vědecký materiál. Později přišel výzkum migrací. Migrace se stala velmi aktuálním tématem z toho důvodu, že řada Bulharů po revoluci odcházela za prací do vyspělejších zemí Evropy i Ameriky [*během 90. let opustil Bulharsko asi milion osob – pozn. B. M.*].

Objevily se i snahy o vytvoření dějin oboru, etnologie, folkloristiky a etnomuzikologie. Cítíme velkou potřebu historického zhodnocení a výkladu naší disciplíny.

V. P.: Zatím to jsou první pokusy o bilancování.

L. P.: Aktuální jsou také výzkumy globalizačních procesů, médií jako nového výzkumného terénu, náboženství a různých náboženských skupin v Bulharsku a na Balkáně, lidové religiozity, poutních míst...

V. P.: V devadesátých letech se řada kolegů zabývala socialistickou problematikou. Dnes už však tak aktuální není. Tehdy to byla snaha o vyrovnání s uplynulým obdobím, snaha zachytit socialistickou realitu z jiného pohledu, o zhodnocení. Šlo například o proměny vesnice, životní strategie a praktiky, společenské vztahy...

A kolektivizace?

V. P.: Kolektivizace ne, to byl starší proces. V těch výzkumech šlo spíše o blízký pohled, analýzu blízké minulosti. Později, po roce 2000, se pozornost obrátila k postsocialistické transformaci. Dokonce jedno z oddělení našeho ústavu nese název Etnologie socialismu a postsocialismu (*Етнология на социализма и постсоциализма*). Nemyslím si, že je dnes aktuální studium klasických folklorních žánrů, protože v dnešní informační společnosti už nejsou živé.

L. P.: Ano, tato problematika je do jisté míry vyčerpaná. Je to dáno společenským vývojem, v běžném životě se s tradičními folklorními žánry setkáváme čím dál tím méně. Ale záznamy o nich jsou nashromážděny v archivech a s tím souvisí současný vědecký zájem o ně. Změnila se terminologie. Od „autentického folkloru“ se přešlo ke „kulturnímu dědictví“, tedy k tomu, co jsme zdědili po svých předcích. Snažíme se také o modernizaci archivů, digitalizaci. Náš ústav pracuje na několika projektech digitalizace nemateriálního kulturního dědictví. Na druhé straně stále existuje zájem tradiční folklorní formy znovu oživit, rekonstruovat a praktikovat. Kolegové zkoumají třeba folklorní festivaly nebo hody. V Bulharsku je velice důležitá síť kulturních center – *čitališť* [v jejich rámci fungují taneční i hudební folklorní soubory a sbory – pozn. B. M.], která tradičně věnuje rekonstrukci a zejména znovuoživení tradičního folkloru velkou pozornost. Roli kulturních center jako organizátorů těchto aktivit v amatérských sdruženích i na scéně se věnuje jeden z našich doktorandů.

V. P.: Já bych se vrátil k projektu *Živoucí lidské poklady*. Myslím, že náš ústav dělá hodně pro to, aby byli nositelé tohoto typu kultury zachováni a popularizováni. V seznamu světového nemateriálního dědictví UNESCO byl v roce 2005 zapsaný folklorní soubor *Bistriški babi* (Bistrické báby) a v roce 2009 obyčejová

tradice *nestinarstvo* [tanec po žhavém uhlí s ikonou na svatého Konstantina a Helenu, v jihovýchodním Bulharsku – pozn. B. M.].³

L. P.: V Bulharsku máme vlastní státní program Živoucí lidské poklady. Jednou za dva roky se nominují a vybírají nositelé folklorní tradice v oblasti hudby, zpěvu, tance, slovesnosti (vyprávění), obřadnosti a tradičních řemesel. Už proběhla dvě kola této „soutěže“ a z každého vyšlo pět unikátních nositelů z různých částí Bulharska.⁴ Výsledkem je Národní soupis živoucích lidských pokladů, který má v současnosti deset položek. Hlavním smyslem tohoto programu je zaznamenat tyto pro Bulhary významné a unikátní dovednosti a zachovat je pro příští generace.

V. P.: K našemu ústavu patří Etnografické muzeum, které má také velké potíže s omezeným financováním. Jedním z jeho hlavních úkolů zůstává prezentovat a popularizovat tradiční řemesla, kroje, předměty denní potřeby.

Pořádají se workshopy, rekonstrukce řemesel?

L. P.: Než došlo ke sloučení ústavů, tak se pořádaly často. Vedení muzea zvalo řemeslnické mistry, pracovalo se žáky ze základních škol. Důležitý je také kontakt s univerzitními studenty, kteří tu mají semináře a mají přístup i do fondů muzea.

S jakými dalšími institucemi Ústav etnologie a folkloristiky spolupracuje?

L. P.: Na prvním místě jsou to univerzity. Institucionální vývoj etnologie by nebyl možný bez profesora Todora Ivanova Živkova. Na počátku devadesátých let přednášel na Jihozápadní univerzitě v Blagoevgradu etnologii, vůbec poprvé v Bulharsku. Já jsem tam tehdy také vyučovala, ale na jiné fakultě hudební folkloristiky. Tehdy říkal, jak je těžké etnologii institucionalizovat. Chtěl založit samostatný studijní obor etnologie, ale na Jihozápadní univerzitě se mu to nepodařilo. Nakonec jej založil na univerzitě v Plovdivu. A pak se etnologie šířila dál. Dnes se vyučuje na Jihozápadní univerzitě v Blagoevgradu, na Plovdivské univerzitě, na Sofijské a Trnovské univerzitě [*zde na historických fakultách jako nástupce historického oboru etnografie – pozn. B. M.*] a na soukromé Nové bulharské univerzitě v Sofii, kde se však více věnují antropologii.

V. P.: Je tam katedra antropologie.

L. P.: To ano, ale dříve tam měli i obor, který se jmenoval Etnologie Bulharů. Studenti těchto oborů, nebo alespoň část z nich, jsou naši budoucí kolegové. Řada kolegů na univerzitách přednáší a část absolventů přijímáme k nám do doktorského studia.

3 Více viz: <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00311&cp=BG>

4 <http://www.mc.government.bg/reg/index.php?act=content&rec=671>

V. P.: Během posledních dvaceti let byl vztah mezi oběma ústavami (bývalými Ústavem folkloru a Etnografického ústavu s muzeem) a univerzitami velmi blízký. Kolegové vedli studentům diplomové práce, studenti mohli využívat naše archivy a muzejní fondy. Už několik let dokonce vyučujeme samostatné magisterské programy v rámci smluvních dohod s univerzitami, v současné době na Sofijské univerzitě, v blízké budoucnosti snad i v Blagoevgradu. Například na Sofijské univerzitě je to program s účastí italských etnologů z univerzity Sapienza v Římě.

L. P.: Dalšími významnými partnery jsou pro nás historická muzea po celém Bulharsku. Společně organizujeme konference a řešíme projekty. Tuto plodnou spolupráci rozvíjel bývalý Etnografický ústav. Ústav folkloru zase komunikoval s kulturními centry – *čitališti*. Zajišťoval odborné vedení a konzultace při rekonstrukcích a oživování tradičních folklorních projevů. Kolegové tu také nacházeli nová výzkumná témata, dokumentovali činnost *čitališť* a obohacovali naše archivy. Doufám, že v budoucnu budeme aktivněji spolupracovat také s ministerstvy školství, kultury a zahraničí, což jsou instituce, od nichž můžeme očekávat společenské objednávky. Pokud tedy vláda vypracuje nějakou strategii rozvoje vědy.

Jak se proměnila etnologie v Bulharsku po roce 1989 po metodologické stránce?

L. P.: Došlo k výrazným změnám jak v terminologii, tak i na poli metodologie. Nejdříve se změnila nálepka: z etnografie se stala etnologie, z hudební folkloristiky etnomuzikologie, objevila se antropologie. Změna názvů jasně vyjádřila potřebu konceptuální a metodologické změny. Začalo se pracovat antropologickou metodou. Tato změna orientace proměnila hodně věcí. Já mohu mluvit zejména o svém oboru, o etnomuzikologii. Dříve, ještě za socialismu, se nejvíce využívala strukturální analýza. Hudba se studovala jako produkt, struktura, vznikaly hudebněvědní analýzy. Po roce 1989 došlo k řadě změn. Vědecký zájem se přeorientoval od struktury na kontext a na nositele folklorní tradice. Objevily se nové přístupy: biografická metoda, life story, nestrukturovaný rozhovor, interpretativní metoda. Před rokem 1990 převládal pozitivistický přístup, hlavním cílem bylo sbírání a třídění materiálu, vytvářely se klasifikace, typologie. Po roce 1990 je vědecké poznání spíše interpretativní, obsahuje výrazný hodnotící prvek.

V. P.: Ve folkloristice jsme podle mě také za socialismu sledovali současné trendy v evropském bádání. Do velké míry tomu tak bylo i díky Todoru Živkovovi. Proto si nemyslím, že by rok 1989 znamenal přelom právě pro metodologii našeho oboru. Nová terminologie i metodologie se po revoluci prosadily celkem rychle. Možná i z toho důvodu, že jsme, na rozdíl třeba od etnologů v Československu, tehdy neřešili žádné společenské objednávky. Postupně jsme

se vyrovnali s evropskými tendencemi a myslím, že v současnosti jsme na stejné úrovni jako badatelé kdekoliv jinde v Evropě.

Existují nějaké konkrétní zahraniční směry, které vás ovlivnily ve vaší vědecké práci?

V. P.: Myslím, že člověk by se neměl stát otrokem jediné metody nebo jednoho konkrétního směru v etnologickém bádání. Já využívám různorodou metodologii podle toho, co právě zkoumám. Záleží na výzkumné otázce. Vždy jsem se zabýval něčím novým, zaplňoval jsem prázdná místa, proto jsem se nemohl spoléhat na někoho, kdo stejný problém řešil přede mnou. U nás žádný směr nepřevažuje, žádné paradigma ze Západu se tu neprosadilo. Kolegové užívají celou řadu různých metod a myslím si, že jejich výsledky jsou více než uspokojivé.

L. P.: Disciplína, které se věnuji já, je hybridní. Skládá se ze dvou vědních oborů: etnologie a hudební vědy, a proto využívá metodologii obou disciplín. Metody jsou však jen pomůcky, cílem bádání je vždy konkrétní úkol. Tady u nás není žádná škola nebo okruh, ve kterém bychom se sjednotili. V Evropě to tak často bývá, vědci se rádi identifikují s nějakou konkrétní školou. U nás to tak není. Sleduji vědecké výstupy amerických etnomuzikologů, protože si myslím, že právě v USA je etnomuzikologie na vysoké úrovni. Sleduji současné trendy v evropské etnomuzikologii. Samozřejmě nelze nerespektovat dlouholetou tradici a kontinuitu bulharského bádání, zvláště pokud se věnuji bulharským tématům.

Co považujete za největší úspěch bulharské etnologie a folkloristiky za posledních deset let?

V. P.: Je jich celá řada. Podle výsledků mezinárodního auditu, který v Akademii proběhl minulý rok, dosahují vědci v Bulharsku i přes minimální financování výborných výsledků. Podle mého názoru jsou velmi významné výzkumy etnických, náboženských a konfesních skupin v Bulharsku a Bulharů v cizině. Dalších uspokojivých výsledků jsme dosáhli například ve výzkumech postsocialismu, kulturního dědictví, na poli etnomuzikologie a tak dále.

L. P.: S tím mohu jedině souhlasit. Vzhledem k výraznému nedostatku financí, v této dlouhodobé všeobjímající krizi je velkým úspěchem už to, že naše instituce fungují. Doufám, že časem se tato situace zlepší. Mladí lidé mají o etnologii zájem. V ústavu máme řadu doktorandů a aspirantů, kteří nám dávají naději do budoucna.

12. ledna 2011, Sofie, Bulharsko